

5. Про Державний бюджет на 2016 рік : закон України : від 25.12.2015р. № 928-VIII //Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 5. – Ст. 54.

6. Садівська сільська рада Лозівського району Харківської області. Рішення «Про сільський бюджет на 2016 рік» від 24.12.2016 // с. Садове, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sadivska.sr.ukr.net>

7. Калашников М.М. Закон про Державний бюджет України, як легальний спосіб ухилення від виконання фінансових обов'язків країни перед своїми громадянами // Вісник державного університету внутрішніх справ ім. Е. О.Дідоренка, 2009. – №4. – С.113-122

8. Гетманець О.П. Правова природа фінансових інтересів держави в бюджетному процесі в Україні / О.П.Гетманець // Вісник ХНУВС. – 2015. – №3 (70). – С. 92-99

9. Ковалівська С. Проект бюджету-2016: без інвестицій та реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // 24.12.2015 // http://www.epravda.com.ua/columns/2015/12/24/573871/view_pri

УДК 342.9

Литвин І. І.,

кандидат юридичних наук, доцент,
докторант докторантури та ад'юнктури
Класичного приватного університету

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

У статті, на основі аналізу наукових поглядів вчених та чинного законодавства України, досліджено адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів контролю у сфері надання освітніх послуг. Доведено, що увесь обсяг нормативно-правових актів, що так чи інакше стосуються регулювання контролю у сфері надання освітніх послуг можна розподілити на загальні та спеціальні. Наголошено, що наразі у нашій країні запроваджено більшість правових засад, необхідних для забезпечення нормального контролю за якістю надання освітніх послуг

Ключові слова: адміністративно-правові засади, суб'єкт

В статье, на основе анализа научных взглядов ученых и действующего законодательства Украины, исследованы административно-правовые основы деятельности субъектов контроля в сфере предоставления образовательных услуг. Доказано, что весь объем нормативно-правовых актов, так или иначе касающихся регулирования контроля в сфере предоставления образовательных услуг можно разделить на общие и специальные. Отмечено, что в настоящее время в нашей стране введено большинство правовых основ, необходимых для обеспечения нормального контроля за качеством предоставления образовательных услуг

Ключевые слова: административно-правовые основы, субъект контроля, сфера предоставления общественных отношений.

The article, based on an analysis of scientific views of scholars and laws of Ukraine, examined the administrative and legal framework of control subjects in the field of education. It is proved that the entire amount of regulations that are somehow related adjustment control in the provision of educational services can be divided into general and special. Emphasized that now in our country, most established legal principles needed to ensure proper control over the quality of educational services

Keywords: administrative and legal framework, an control area to provide public relations.

Постановка проблеми. Роль освіти в сучасному світі не можна недооцінювати, оскільки цей процес необхідний в рівній мірі значущості, як для самої людини, так і для розвитку країни. На сьогоднішній день недостатньо просто отримати вищу освіту або закінчити ті чи інші курси, дуже важливо зуміти застосувати отримані знання на практиці і вкладати всі зусилля на суспільне і економічне розвиток. Одним із надзвичайно важливих факторів забезпечення високої якості надання освітніх послуг є контроль за діяльністю навчальних закладів, ефективність та дієвість якого, у свою чергу, прямим чином обумовлюється

характером та змістом правового підґрунтя, на підставі якого діють суб'єкти, що організують та реалізують відповідні контролюючі заходи.

Аналіз дослідження даної проблеми. Окремим аспектам адміністративно-правових засад діяльності суб'єктів контролю у різних сферах суспільних відносин, присвячували уваги такі вчені, як: С.М. Домбровська, Я.В. Мельник, В. Белий, К.О. Кольченко, Г.Ф. Нікуліна, П.М. Таланчук, І.С. Гриценко, Л.В. Коваль, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Є.В. Курінний, Д.В. Радько, Ю.Н. Старілов та інші. Проте, на нашу думку, не виправдано мало уваги було приділено адміністративно-правовим засадам діяльності суб'єктів контролю саме у сфері надання освітніх послуг.

Саме тому метою статті є: дослідити адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів контролю у сфері надання освітніх послуг

Виклад основного матеріалу. В контексті нашого дослідження можна навести цілу низку нормативно-правових актів різної юридичної сили, починаючи від Конституції України та міжнародних договорів і завершуючи актами місцевих органів влади, а також локальними актами, що приймаються на рівні окремих навчальних закладів. В цілому, на нашу думку, увесь обсяг нормативно-правових актів, що так чи інакше стосуються регулювання контролю у сфері надання освітніх послуг можна розподілити на такі категорії:

- загальні – ті, що визначають загальні соціально-правові цінності, які панують у суспільстві і на яких ґрунтується функціонування і розвиток усіх суспільних відносин у країні без виключення. Такими нормативно-правовими актами є Конституція України та різного роду міжнародні договори (декларації, конвенції, пакти тощо), зокрема ті, що декларують основоположні права і свободи люди;

- спеціальні – це найбільш численна група нормативно-правових актів, до якої ми відносимо усі ті нормативно-правові акти, що: по-перше, регулюють загальні організаційно-правові питання правового статусу органів управління освітою; по-друге, визначають загальні матеріально-правові та процедурні аспекти реалізації певних видів контролю. Адміністративно-

правові засади даної категорії містяться у: законах «Про Кабінет Міністрів України», «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» тощо; підзаконних нормативно-правових актах: Положенні про МОН України, Типових положеннях про відповідні навчальні заклади тощо;

- спеціалізовані – це адміністративно-правові засади, що містяться у нормативно-правових актах орієнтованих безпосередньо на врегулювання організації та здійснення контролю у сфері надання освітніх послуг. Нормативно-правові документи цієї групи мають, переважно, підзаконний характер, як то: Постанови КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», «Про затвердження Порядку державного інспектування навчальних закладів», «Про ліцензування, атестацію та акредитацію навчальних закладів», «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», «Про Положення про Державну інспекцію навчальних закладів України», «Про затвердження Порядку державної атестації дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних навчальних закладів», «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з надання освітніх послуг у системі вищої освіти та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною інспекцією навчальних закладів Наказ МОН «Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів», «Про координацію заходів щодо здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю навчальних закладів»;

- локальні, якими регулюється контроль на рівні окремих навчальних закладів.

Отже, аналіз діючого централізованого законодавства, а також ряду локальних нормативно-правових актів, що видаються на рівні окремих навчальних закладів, дозволяє нам говорити про наявність зовнішнього та внутрішнього контролю

за діяльністю начальних закладів. Перший здійснюється компетентними органами державної влади та місцевого самоврядування. Так, у статті 5 Закону України «Про освіту» закріплено, що державний нагляд (контроль) у сфері освіти здійснюється з метою реалізації єдиної державної політики в галузі освіти. Державний нагляд (контроль) здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, та місцевими органами управління освітою [1]. Аналогічні за змістом норми містяться й у інших освітніх законах. Більш детальний перелік суб'єктів досліджуваного контролю міститься у Наказі МОН «Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів» від 25.01.2008 № 34, в якому закріплено, що функції здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів покладені на: Міністерство освіти і науки України, Державну інспекцію навчальних закладів, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні навчальні заклади, Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, органи управління освітою обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та органи місцевого самоврядування [2]. Державному контролю підлягають усі навчальні заклади без виключення, незалежно від форм власності та організаційно-правової форми діяльності. При цьому основними формами державного контролю є:

- у вищих навчальних закладах – акредитаційна експертиза, експертна оцінка їх діяльності та інспектування;
- у професійно-технічних та загальноосвітніх навчальних закладах – атестація, інспектування, комплексні та тематичні перевірки [2]. Детальний порядок реалізації кожної з форм контролю визначається окремим, вищезгаданими, Постановами КМУ.

Щодо періодичності здійснення досліджуваного контролю, то він може бути плановий та позаплановий. Перший забезпечується шляхом розробки перспективних і поточних планів контролю з визначенням періодичності та черговості форм контролю. Плани контролю на наступний рік розробляють відповідні суб'єкти контролю щороку і доводять його до

органів управління освітою та навчальних закладів [2].

Другий, позаплановий державний контроль, може проводитись відповідно до статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та на підставі доручень Секретаріату Президента України, Кабінету Міністрів України, депутатських запитів, звернень правоохоронних органів, органів виконавчої влади та обґрунтованих належним чином звернень громадян щодо порушень у сфері освіти за рішенням:

- Міністерства освіти і науки України – у навчальних закладах незалежно від форм власності й підпорядкування;
- міністерств та інших центральних органів виконавчої влади – у навчальних закладах за підпорядкуванням;
- місцевих органів управління освітою та органів місцевого самоврядування – у навчальних закладах комунальної форми власності, загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладах державної та приватної форм власності за територіальною приналежністю [2].

Контрольні заходи проводяться комісією, склад якої затверджується відповідним компетентним органом влади, згідно розробленого плану. Для проведення державного контролю органом, на який покладені функції контролю, видається наказ, де зазначаються склад комісії і термін його проведення, та посвідчення на період здійснення контрольного заходу [2].

В ході проведення заходів контролю, як суб'єкти їх здійснення, так і навчальні заклади, по відношенню реалізується та чи інша форма контролю, користуються відповідним коло права, та несуть певні обов'язки. Так Голова і члени комісії мають право: доступу на територію навчального закладу, у навчальні приміщення та гуртожитки для з'ясування питань, визначених програмою контролю; ознайомлюватись з необхідною документацією щодо діяльності навчального закладу та отримувати копії необхідних документів; отримувати від навчального закладу, інших установ і організацій в установленому порядку інформацію про його діяльність, що стосується програми контролю; отримувати від керівництва, педагогічних та науково-педагогічних працівників навчального

закладу письмові пояснення з питань, що виникають під час здійснення контролю [2]. При цьому зазначені суб'єкти контрольної діяльності зобов'язані: керуватись у своїй роботі законодавчими та іншими нормативно-правовими актами в галузі освіти та програмою контролю; забезпечувати об'єктивність, достовірність та своєчасність проведення контролю; інформувати навчальний заклад про результати проведення контролю після закінчення заходу державного контролю; забезпечувати збереження конфіденційної інформації [2].

Щодо прав навчального закладу під час здійснення стосовно нього контрольних заходів, то вони реалізуються його керівником, який, відповідно до діючого законодавства має право: на своєчасне отримання інформації щодо термінів і програми проведення заходу державного контролю; у разі незгоди з результатами заходу державного контролю протягом 10 днів з моменту отримання підсумкового документа він має право подати до органу державного контролю свої зауваження. Якщо вони є обґрунтованими, то орган державного контролю за узгодженням з навчальним закладом повторно проводить захід державного контролю; не допускати посадових осіб органу державного контролю до здійснення заходу, якщо вони не пред'явили копію наказу про проведення державного контролю та посвідчень членів комісії [2]. При цьому слід відмітити, що у випадку безпідставної відмови навчального закладу в проведенні заходу державного контролю або створення перешкод у роботі комісії складається акт, копія якого подається до відповідного органу ліцензування для порушення питання щодо анулювання ліцензії на здійснення освітньої діяльності [2].

До обов'язків навчального закладу під час проведення заходів контролю належать: створювати необхідні умови для роботи комісії; своєчасно подавати необхідні документи та матеріали для проведення заходу державного контролю; надавати комісії письмові пояснення з питань, що виникають під час державного контролю. Керівництво навчального закладу несе персональну відповідальність за об'єктивність та достовірність поданих матеріалів [2].

За результатами проведення контрольних заходів кожен

член комісії у відповідній довідці формують оцінку того аспекту діяльності навчального закладу, який він перевіряв. На підставі цих довідок Голова комісії складає відповідний підсумковий документ про стан діяльності навчального закладу, який узгоджується із керівником останнього. За матеріалами перевірки орган державного контролю у 5-денний термін готує висновки щодо результатів заходу державного контролю і направляє їх до органу управління освітою за підпорядкуванням навчального закладу для прийняття відповідного рішення та навчального закладу – для розробки заходів щодо усунення недоліків. Про результати проведення заходу державного контролю інформуються засоби масової інформації [2]. Навчальний заклад, у свою чергу, протягом 15 календарних днів після отримання вищезазначеного листа розробляє заходи щодо усунення виявлених недоліків та вдосконалення роботи, які направляє до відповідного органу державного контролю [2].

Що ж стосується внутрішнього контролю за якістю та ефективністю діяльності навчальних закладів, то він здійснюється їх органами управління, як адміністративними, так і тими, що формуються і діють у порядку громадського самоврядування. Слід відмітити, що про те, громадський контроль, як форма спостереження за станом діяльності навчальних закладів, передбачений лише у законі «Про вищу освіту», в якому зокрема закріплено, що громадський контроль у сфері вищої освіти є правом суспільства та окремих громадян, працівників у сфері вищої освіти, осіб, які навчаються, органів громадського самоврядування, професійних спілок, організацій роботодавців та їх об'єднань, громадських організацій отримувати у встановленому законодавством порядку доступ до інформації на всіх етапах прийняття рішень у сфері вищої освіти і науки, вносити пропозиції та зауваження до них, погоджувати прийняття визначених законом рішень [3]. Порядок проведення внутрішнього контролю визначається відповідними локальними нормативно-правовими актами.

Висновки. Підводячи підсумки проведеного дослідження, можемо з упевненістю стверджувати те, що наразі у нашій країні запроваджено більшість правових засад, необхідних для забезпечення нормального контролю за якістю надання освітніх

послуг. Зокрема механізм контролю має декілька ступенів та організаційних рівнів функціонування, а саме: він здійснюється як на стадії створення навчального закладу, так і в процесі його функціонування: він має як зовнішній, так і внутрішньо-організаційний рівень. Визначеного коло суб'єктів контролю, при цьому дуже важливим моментом є те, що він здійснюється не лише представниками влади, але й громадськістю (громадський контроль). Закріплено основні форми та процедури (порядок) здійснення контрольних заходів. Передбачено права і обов'язки, як контролюючих, так і підконтрольних, а також гарантії нормальної реалізації ними цих прав і обов'язків: для суб'єктів контролю дані гарантії виражаються, перш за все, у можливості позбавляти навчальний заклад ліцензії на надання освітніх послуг, у разі вчинення останнім необґрунтованих перепон діяльності перших; для навчального закладу означені гарантії виявляються у формі можливості оскаржувати дії та рішення контролюючих суб'єктів, а також можливості не допускати останніх до здійснення заходів контролю без пред'явлення ними відповідних документів.

Разом із тим, для правової регламентації контролю у сфері надання освітніх послуг, притаманні і певні недоліки:

-по-перше, не сформульовано та не закріплено на офіційному рівні чітких визначень понять контролю та нагляду у сфері надання освітніх послуг;

- по-друге, не визначено коло ключових принципів, на підставі яких компетентні суб'єкти здійснюють контроль і нагляд за діяльністю навчальних закладів;

- по-третє, практично не врегульовано механізм громадського контролю за наданням освітніх послуг;

- по-четверте, засади здійснення досліджуваного контролю розпорошені у цілій низці нормативно-правових актів різної юридичної сили, при цьому надзвичайно велика роль відводиться підзаконному регулюванню.

Література:

1. Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 34, ст. 451.

2. Наказ МОН «Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів» від 25.01.2008 № 34 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0077-08>

3. Про вищу освіту : Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України від 19.09.2014 – 2014 р., / № 37-38 /, стор. 2716, стаття 2004.

УДК 342.5

Малаш С. М.,

аспірант кафедри маркетингу та реклами Київського національного торговельно-економічного університету

МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

У статті розглядається наявні на даний час моделі комунікацій між органами виконавчої влади та громадськістю. Зроблені актуальні висновки, щодо розглядаємої тематики

Ключові слова: взаємодія, громадськість, органи виконавчої влади, суспільство, модель, комунікація.

В статье рассматриваются имеющиеся в настоящее время модели коммуникаций между органами исполнительной власти и общественностью. Сделаны актуальные выводы относительно рассматриваемой тематики.

Ключевые слова: взаимодействие, общественность, органы исполнительной власти, общество, модели, коммуникация

The article examines the communications model currently available between the executive authorities and the public. Author makes relevant conclusions on the subject under consideration.

Keywords: collaboration, community, bodies of executive power, a society model, communication.

Постановка проблеми. Розвиток поглядів на функціонування механізмів взаємодії органів виконавчої влади